

Jutges de Pau de Cubelles: una història de servei

El 1870 va ser creat a l'Estat espanyol el Registre Civil, un instrument públic on consta de manera oficial l'existència, l'estat civil, etc, dels ciutadans. Basant-nos en aquest registre, hem cregut interessant fer un repàs dels jutges de pau que ha tingut Cubelles des de l'esmentat any fins a l'actualitat

Segons consta als diccionaris catalans, el jutge de pau és aquell que als municipis on no hi ha magistrat de primera instància i instrucció, i per elecció del ple de l'Ajuntament, coneix d'actes de conciliació, de certes faltes i s'ocupa del registre civil, no calent que sigui lletrat.

Durant més de cent trenta anys, la figura del jutge de pau a Cubelles ha certificat naixements, casaments i defuncions, ha dictat justícia i ha conciliat la voluntat, no sempre coincident, de molts cubellencs.

Els orígens històrics

La història dels jutges de pau a la nostra vila comença al segle XIX. Això no obstant, l'origen d'aquesta institució ve de lluny.

Ja a l'antiga Roma, el rei Servi Tul·li, conegut com "el Reformador", va emetre unes disposicions que al segle VI abans de Crist ja dibuixaven els elements definidors dels jutjats de pau. Set segles després, l'emperador Marc Aureli els donà un nou impuls però fou l'Església catòlica qui, en l'afany de deixar constància dels esdeveniments més importants de la vida civil i religiosa, fixà d'ençà el Concili de Trento (1545-1563) el corpus legal adreçat a la conservació dels lli-

bres de bateigs, matrimonis i defuncions.

La Revolució francesa (1789) inicià un procés de secularització dels registres i descentralitzà la gestió en els municipis. Al nostre país, no fou fins al 1870, en època d'Amadeu I de Savoia, quan es promulgà la primera norma reguladora dels jutjats de pau amb la *Llei del Registre Civil*.

La normativa no evolucionà gaire fins que en plena dictadura franquista entrà en vigor la Llei de 8 de juny de 1957, modificada per reglaments i disposicions, com el del Decret de 14 de novembre de 1986.

Els jutges de pau de Cubelles (1870-2002)

El Jutjat de Pau de Cubelles inicià la seva activitat el desembre de 1870. Els jutges que han exercit d'aleshores ençà han estat vint-i-set, entre titulars i substituïts, diversos dels quals han repetit més d'un cop en diferents èpoques.

Les dates de la primera i darrera signatura als llibres de naixements, casaments o defuncions han servit per a fixar l'inici i acabament dels períodes d'exercici dels diferents jutges de pau cubellencs. Tot recolzant aquesta metodologia hem de tenir en compte que els nomenaments als butlletins oficials

trigaven mesos en arribar i que els diferents jutges signaven i actuaven en funcions.

El detall dels jutges de pau titulars, sigui nomenats o en funcions, que Cubelles ha tingut en el decurs de la nostra història és el següent: *(veure quadre 2)*.

Pel que fa als jutges que han exercit com a suplents *veure quadre 3*.

Apunts sobre els jutges de pau cubellencs

De la relació detallada dels jutges de pau cubellencs, en destaquen cinc per la seva durada al càrrec. Per ordre serien: *(veure quadre 1)*.

El jutge més llongeig és en Joan Roig i Piera, amb vint-i-tres anys d'exercici, seguit d'en Pere Rovirosa i Robert i d'en Pere Freixes i Ferrer, ambdós amb catorze anys, i d'en Pau Aviñó i Riera, amb 10 anys. Tots ells van ocupar el càrrec ininterrompudament durant els intervals esmentats, car poques vegades hi apareix el nom de substituït.

Qui per raó d'anys ocuparia el quart lloc, en Juan Lòpez, va estar diversos períodes de baixa per malaltia entre els anys 1991 i 1999, el que possibilita que n'Antoni Pineda es convertís en el suplent que més anys ha ocupat aquest càrrec dins el jutjat de pau cubellenc.

Durant el període entre 1930 i 1938, Cubelles va tenir fins a set jut-

ges de pau, entre titulars i suplents. Foren els anys de l'arribada de la República, del Bienni Negre, del Front Popular, del cop d'estat feixista i de la guerra del 36.

Un dels jutges que van exercir durant aquest període fou el doctor **Remigi Juncà**. Nascut a Barcelona el dia 1 de setembre de 1887, va ésser jutge dos cops. El primer entre 1930 i 1931 i el segon entre 1935 i el 20 de febrer de 1936. El triomf del Front Popular a les eleccions legislatives del 16 de febrer de 1936 va suposar el restabliment del consistori elegit democràticament pels cubellencs l'any 34, amb Ramon Estalella i Romeu com a nou batlle. El canvi va precipitar la substitució de Juncà per en Melcior Cona. Als pocs mesos i un cop es produí l'aixecament armat contra la legítima República, el doctor Juncà fou assassinat per uns incontrolats quan volia marxar de Cubelles.

Després del metge barceloní, el jutjat de pau de Cubelles fou ocupat per en **Melcior Cona i Castellví**, que ja anteriorment havia ocupat el càrrec entre 1934 i 1935. Les seves funcions es desenvoluparen fins al 6 de desembre de 1938. Segons el seu fill, durant la contesa bèl·lica en Melcior Cona s'allistà a un batalló d'enginyers de la República que es dedicà a la construcció de fortificacions a la nostra costa. Aquest fet li permeté compaginar aquestes tasques amb

NOM	ANYS	TEMPS EXERCICI
Joan Roig i Piera	1966-1989	23 anys
Pere Rovirosa i Robert	1903-1917	14 anys
Pere Freixes i Ferrer	1946-1960	14 anys
Juan Lòpez i Gil	1989-2001	12 anys
Pau Aviñó i Riera	1931-1934 / 1939-1946	10 anys

Quadre 1. Jutges amb més anys al càrrec

NOM	DE	FINS
Francesc Ràfols	23-12-1870	28-10-1872
Manel Arnau i Poch	28-10-1872	24-08-1874
Salvi Viñals i Vadell	30-09-1874	21-07-1877
Joan Alba i Ferrer	06-08-1877	23-07-1881
Salvi Viñals i Vadell	04-08-1881	26-07-1887
Llorenç Armengol i Brunet	07-08-1887	24-07-1891
Frederic Alba i Ràfols	15-09-1891	30-07-1897
Jaume Solé i Rovira	05-08-1897	27-01-1901
Joan Arnau i Adrià	10-08-1901	25-07-1903
Pere Rovirosa i Robert	02-08-1903	29-12-1917
Pere Borrell i Olià	09-02-1918	26-12-1921
Joan Poch i Estapé	05-01-1922	24-03-1927
Pere Borrell i Olià	09-04-1927	28-04-1930
Joan Poch i Estapé	07-02-1930	08-08-1930
Remigi Juncà i Calvet	11-08-1930	26-06-1931
Pau Aviñó i Riera	09-07-1931	24-05-1934
Melcior Cona i Castellví	22-06-1934	19-04-1935
Remigi Juncà i Calvet	29-05-1935	20-02-1936
Melcior Cona i Castellví	16-03-1936	06-12-1938
Josep Martín i Juanola	25-01-1939	08-08-1939
Pau Aviñó i Riera	10-11-1939	01-06-1946
Pere Freixas i Ferrer	22-06-1946	27-07-1960
Josep Albet i Carbonell	18-08-1960	17-02-1966
Joan Roig i Piera	24-02-1966	24-04-1989
Joan Alba i Giralt	27-01-1989	18-11-1989
Juan Lòpez i Gil	09-12-1989	27-04-2001
Antoni Pineda i Gavaldà	28-04-2001	Fins avui

Quadre 2. Relació de jutges de pau de Cubelles.

NOM	DE	FINS
Pau Escardó	03-08-1881	04-07-1883
Josep Rovirosa i Robert	Uns dies de 1887 substitueix Salvi Viñals	
Joan Arnau i Adrià	Uns dies de 1891 substitueix Llorenç Armengol	
Florenci Fontanals i Ventura	Uns dies de 1897 substitueix Frederic Alba	
"	Uns dies de 1901 substitueix Jaume Soler	
Joan Poch i Estapé	Uns dies de 1921 substitueix Pere Borrell (també signa un dia al 1914)	
Josep Poch i Solé	Uns dies de 1930 substitueix Pere Borrell	
Josep Rovirosa i Guasch	Uns dies de 1932 substitueix Pau Aviñó	
Josep Miró i Guibernau	14-01-1939	20-01-1939
Antoni Pineda i Gavalrà	08-04-1991	07-01-1992
"	30-10-1992	30-11-1992
"	Uns dies de 1994 i 1995	
"	22-09-1997	29-09-1997
Josep Luis Cibiach i Quintas	05-08-2002	18-08-2002

Quadre 3. Relació de jutges de pau suplents.

les de jutge de pau. Arribat el mes de desembre de 1938, les tropes feixistes eren a les portes del Principat de Catalunya i en Melcior Cona fou cridat al front.

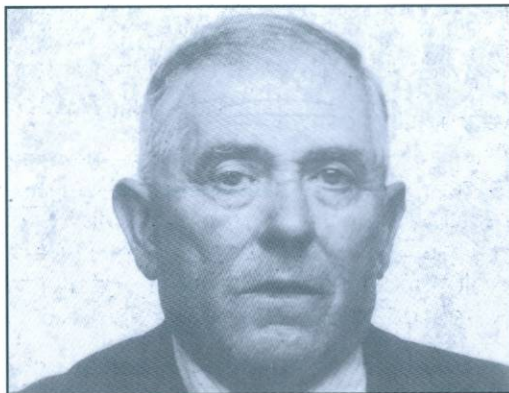
Fou substituït per en **Josep Miró i Guibernau**, qui consta com a jutge per uns dies però sense que hi figurei la seva signatura, tot just abans que entressin els sublevats a Cubelles la tarda del 21 de gener de 1939. Aquest últim jutge de pau havia pres el camí de la frontera quinze dies abans, sojornant a la Roca del Vallès (Vallès Oriental) durant els dies en què hi figurà el seu nom com a jutge de pau cubellenc. En Josep Miró va néixer a Cunit (Baix Penedès) el 3 de juny de 1899 i morí a la nostra vila el 4 de juny de 1965, a l'edat de seixanta-sis anys.

Després d'en Josep Miró, el càrrec fou ocupat per en **Josep Martín i Juanola**, qui fou mestre a Cubelles durant trenta-dos anys. Diverses generacions de nens cubellencs, doncs, van tenir d'ensenyant aquest home que va conèixer, a la nostra vila, dues escoles: la situada en una casa annexa a can Travé, en la qual hi tenia la vivenda, i la que es construí a sota del castell, inaugurada el curs 1960-61. El senyor Martín va morir a Barcelona el gener de 1977.

Darrera el mestre vindria en **Pau Aviñó i Riera**, qui ja havia estat jutge als inicis dels anys trenta. Nascut a Cubelles el 25 de març de 1882, va ésser un dels fundadors del Cor l'Espiga el 1900. Dedicat a la pagesia, va regentar a més a més durant força anys el bar de la Societat l'A-

Remigi Juncà i Calvet

Pau Aviñó i Riera

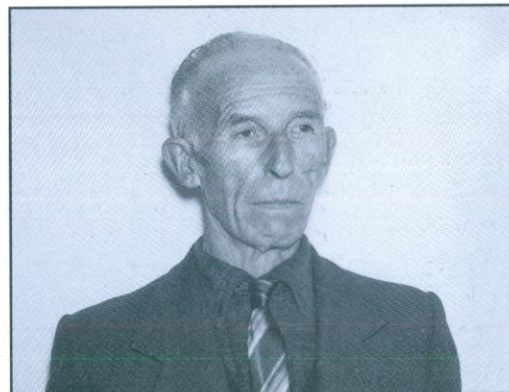
Melcior Cona i Castellví

Josep Miró i Guibernau. L'últim jutge de pau suplent abans de l'entrada dels "nacionals".

Josep Martí i Juanola. Primer jutge provisional després de la guerra.

Pere Freixas i Ferrer

liança. Morí a la nostra vila el 22 d'abril de 1970.

El seu lloc com a jutge de pau el va recollir en **Pere Freixas i Ferrer**. Aquest cubellenc dedicat al conreu de la terra, havia nascut el 18 de setembre de 1903 i morí a Cubelles el 30 de setembre de 1986. Durant molts anys formà part de diferents juntes de la Societat l'Aliança.

El relleu el va prendre en **Josep Albet i Carbonell**, nascut a la nostra vila el 25 de febrer de 1916 i, juntament amb l'actual, l'únic jutge de pau cubellenc encara viu. La seva professió de pagès la va compaginar amb la pràctica de l'esport, sobretot del futbol -va jugar amb el Vilanova- i l'handbol, on va formar part d'un dels primers equips que es fundaren als inicis dels quaranta a l'estat espanyol. A Donosti hi havia un equip anomenat Mikel Bat. A aquesta mateixa ciutat basca es formà una altra entitat esportiva del Cos d'Enginyers de l'exèrcit espanyol, formada bàsicament per reclutes catalans i que passà a dir-se *San Fernando de San Sebastián*. Ambdues esquadres vingueren a Catalunya i jugaren un partit d'exhibició al camp de Sarrià de l'Espanyol. Acabat l'encontre, el Futbol Club Barcelona s'interessà per aquest esport i formà el seu primer equip d'handbol amb jugadors del *San Fernando*, entre ells en Josep Albet. També fou president de la Societat l'Aliança i formà part de la comissió que creà els gegants de Cubelles el 1958.

EL següent en ocupar el càrrec és un dels jutges més recordats i el que més anys va ocupar el càrrec, en **Joan Roig i Piera**. Nat a Sant Pere

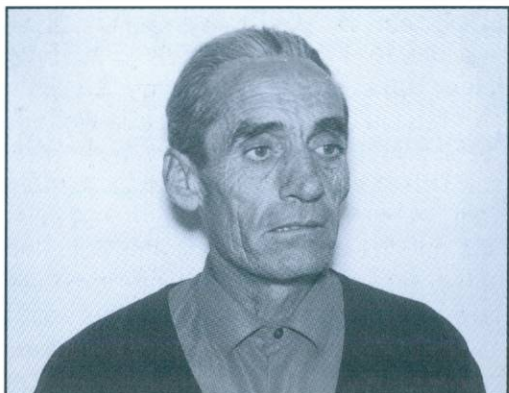
de Ribes el 19 de juliol de 1902, morí l'any 1996 a Cubelles. Estudià farmàcia a la Universitat de Barcelona i féu de pagès al Molí de la Palma. Presidí la *Hermandad de Labradores* el 1949 i fou secretari de la *Mutualidad Agraria* fins als anys vuitanta. Regidor de l'Ajuntament de Cubelles entre els anys 58 i 62 i membre del senat de l'Entesa per Cubelles anys més tard, va demostrar unes inquietuds poètiques i literàries que encara avui en dia són un referent per al nostre poble.

Posteriorment va arribar en **Joan Alba i Giralt**, conegut com el *Gallifa* per haver viscut a una de les cases de la quadra de Gallifa. Havia nascut a Cubelles el 31 de desembre de 1907 i morí a la nostra vila el dia 1 d'octubre de 1995. Pagès de memòria prodigiosa, formà part del senat de l'Entesa per Cubelles als inicis d'aquesta formació política.

El penúltim lloc l'ocupa en **Juan López Gil**. Nascut a Casariche, Sevilla, el 15 de març de 1927, va arribar a Cubelles fent el servei militar a la Guàrdia Civil i va contraure matrimoni amb la cubellenca Montserrat Ferrer i Nogués. En deixar la carrera militar s'incorporà a la Pirelli i, un cop jubilat, presidí el Casal d'Avis de la Caixa del Penedès. Va morir el 27 d'abril de 2001 a Cubelles.

En 132 anys d'història del jutjat de pau cubellenc, només en Joan Roig i Piera ha ocupat el càrrec de secretari ensems amb el de jutge de pau. Ho féu entre el 25 de maig de 1963 i el 9 de setembre de 1965.

Les professions dels jutges de pau cubellencs, com hem vist, han estat

Josep Albet i Carbonell

Joan Roig i Piera

Joan Alba i Giralt

Juan López i Gil

*Antoni Pineda i Gavallda.
Actual jutge de pau.*

*Josep Lluís Cibiach i Quintas.
Actual jutge de pau suplent.*

molt diverses al llarg de la història. La majoria es dedicaren a la pagesia, com entre d'altres ho feren en Josep Miró i Guibernau, en Josep Albet i Carbonell, en Melcior Cona i Castellví, en Joan Alba i Giralt o en Pere Freixas i Ferrer, però també va haver-hi metges, com el Dr. Juncà, dependents de farmàcia, com en Joan Roig, i treballadors de la indústria, com en Juan Lòpez. Una altra de les professions va ésser la de mestre, com ho fou en Josep Martín, jutge des del 25 de gener de 1939 al 8 d'agost del mateix any. El senyor Martín fou el mestre de l'escola pública de Cubelles a partir de l'any 1934, després dels senyors Espinós, Cueto i Sánchez Forn, els quals havien substituït en Joan Arnau i Romeu, qui fou l'ensenyant des de finals del segle XIX fins als anys trenta. Josep Martín va instruir els joves cubellencs fins al curs 1965-66.

Els protagonistes dels llibres del Registre Civil

Segons hi consta als llocs, les dates d'inici dels tres llibres del registre civil de Cubelles són el 10 de gener de 1871, per als naixements, l'1 de setembre de 1870, per als matrimonis, i el 2 de gener de 1871, per a les defuncions.

D'aquesta manera, el primer naixement a Cubelles recollit al llibre corresponent del registre civil va tenir lloc el 10 de gener de 1871.

El primer matrimoni que va tenir el testimoniatge d'un jutge de pau de Cubelles es celebrà el 23 de desembre de 1870.

Per a acabar, el traspàs que ocupà

el primer lloc cronològicament al llibre de defuncions es produí el 2 de gener de 1871.

L'idioma del Registre Civil

La llengua utilitzada pel Registre Civil cubellenc ha estat el castellà, amb períodes de bilingüisme i una curta etapa d'inscripcions únicament en la llengua pròpia del país.

El 8 de juny de 1934 es va inscriure a Cubelles el darrer naixement únicament en castellà. A partir del 26 de juliol les inscripcions es feren també en català. Haurem d'esperar al 27 de novembre de 1936, en plena guerra, per a veure les inscripcions fetes només en la nostra llengua. Hi figuren inscrits en català vuit nois i sis noies. Com a fet curiós cal destacar que va néixer una noia més que fou inscrita també en castellà a petició dels seus progenitors.

La dictadura franquista prohibí la llengua catalana i obligà a realitzar les inscripcions en castellà. Els dos primers naixements enregistrats novament en aquest idioma van tenir lloc el 28 de juliol de 1939.

Pel que fa als matrimonis, el que es celebrà el 29 d'abril de 1936 fou el primer inscrit en català. Durant la guerra, a Cubelles van tenir lloc cinc casaments tan sols pel civil, car l'Església estava perseguida i no celebrava. Mossèn Jaume Rosell i Bargulló es va veure obligat a abandonar la nostra vila per les pressions dels incontrolats el mateix dia del cop d'estat franquista, el 18 de juliol de 1936. Les dates dels enllaços van ésser l'11 de febrer de 1937, el 26 d'abril de 1937, el 24 de juny de

1937, el 16 de juliol de 1937 i el 16 de juliol de 1937.

Un cop perduda la guerra, el 26 d'abril de 1939 va contraure matrimoni la primera parella inscrita en castellà després de l'ocupació de Cubelles per part dels franquistes.

I pel que fa a les defuncions, la primera inscripció bilingüe fou un traspass del 3 de maig de 1934. El 3 de juliol de 1936 es deixà constància d'una mort solament en català. Durant els prop de tres anys que durà la guerra, a Cubelles es certificaren un total de trenta defuncions, sense tenir en compte els que van perdre la vida al conflicte bèl·lic.

Una defunció del 20 de gener de 1939 fou la darrera inscrita en català i una del 25 de gener de 1939 fou la primera que s'hagué de fer un altre cop en castellà.

El Registre com a eina d'anàlisi demogràfica

El Registre Civil, en ser el reflex dels naixements i les defuncions, ha esdevingut al llarg dels anys una eina molt útil per a l'anàlisi dels moviments demogràfics.

Per veure, per exemple, els moviments poblacionals que es produïren a Cubelles entre el 18 de juliol de 1936 i el 21 de gener de 1939, cal apuntar que, segons l'arxiu de contribucions del comerç i oficis, Cubelles tenia 740 habitants als inicis de la guerra del 36. Si constatem que en el període esmentat van morir trenta persones a la vila i quinze més al camp de batalla, en restarien 695 habitants. Cal afegir-hi els quinze naixements ja esmentats. La població resultà ales-

hores de 710 habitants al 1939. Les taxes de natalitat van ser del 20 per mil i les de mortalitat del 60 per mil, cosa que comportà un moviment negatiu de la població del 40 per mil durant l'etapa analitzada. Cal destacar que no es poden tenir en compte les persones que no residien habitualment al poble, com ara les famílies dels carabiners i d'altres que marxaren un cop acabà la guerra.

En record dels jutges de pau

Aquest breu apunt històric ha tingut un doble objectiu: d'una banda col·locar el jutjat de pau cubellenc en el lloc de la història de la nostra vila que li pertoca i, de l'altra, esdevenir un modest homenatge als vint-i-sis jutges cubellencs que m'han precedit en el càrrec.

Tots ells, alguns durant dies i d'altres durant anys de feina, van col·laborar en la consolidació d'una institució avui feliçment arrelada. Llurs encerts i llurs errades són ja part del passat, un passat que marcarà inexorablement la quotidianitat del nostre poble i de la seva gent.

Documentació

- Registre Civil de Cubelles. Llibres de naixements, matrimonis i defuncions (1870-2002)

- Quaderns d'Estudis i Formació, nº 4. Publicació del Departament de Justícia de la Generalitat, 1988.